

КРИТЕРІЇ ЯКОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФІНАНСИСТІВ В УМОВАХ КОМПЕТЕНТІСНОГО ПІДХОДУ

УДК 378.147:336

Микола Головань, кандидат педагогічних наук, доцент,

декан обліково-фінансового факультету
Державного вищого навчального закладу

“Українська академія банківської справи Національного банку України”,
м. Суми

КРИТЕРІЇ ЯКОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФІНАНСИСТІВ В УМОВАХ КОМПЕТЕНТІСНОГО ПІДХОДУ

В умовах компетентісного підходу якість професійної підготовки як результату освіти майбутніх фахівців фінансового профілю визначається через професійну компетентність. Встановлено критерії рівня розвитку професійної компетентності: мотиваційно-ціннісне ставлення до обраної професії; когнітивний; функціональний; соціальний; особистісний. Виділено й охарактеризовано три рівні розвитку професійної компетентності.

Ключові слова: якість професійної підготовки, компетентісний підхід, професійна компетентність.

Літ. 11.

Постановка проблеми. Модернізація системи освіти нерозривно зв'язана з проблемою підвищення якості професійної підготовки майбутніх спеціалістів, що передбачає пошуки найбільш ефективних шляхів її розв'язання, що мають соціальну та педагогічну значущість.

Необхідність підвищення якості професійної підготовки майбутніх спеціалістів у соціальному плані зумовлена науково-технічними досягненнями, соціально-економічними перетвореннями, що відбуваються в країні, і ринком праці, який висуває свої вимоги до випускників вищих навчальних закладів, а також намірами України долучитися до європейського освітнього простору. Педагогічний аспект підвищення якості професійної підготовки студентів у ВНЗ вимагає його розгляду як результату освітнього процесу, що відповідає запитам самої особистості студента і соціального замовлення. Вищий навчальний заклад повинен готувати спеціалістів, здатних до високо інтенсивної праці, підготовлених до творчої діяльності, до здійснення неперервної освіти. Це, своєю чергою, вимагає нового підходу до професійної підготовки студентів, який передбачає відмову від процесу навчання, який зводиться тільки до засвоєння знань, умінь і навичок, і зумовлює необхідність визначення й інших показників, наявність яких забезпечує успішне виконання конкретних виробничих функцій.

У зв'язку з цим гостро постає питання про те, якими показниками характеризується якість професійної підготовки студентів, і яким чином вони можуть бути виявлені у навчально-виховному процесі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Якість професійної підготовки майбутніх

спеціалістів розглядається багатьма вченими (В.П. Беспалько, В.К. Борзинець, Е.Ф. Зеєр, Н.А. Селезньова, Н.Ф. Талізїна, В.Д. Шадриков, П. Алтбах, Р. Барнет, К. Грин, П. Джекобсон, І. Іпштейн, В. МакНамар, Д. Харріс, Ф. Харви, У. Вільямс), в роботах яких виявлені і обґрунтовані різні підходи до її визначення.

Для розв'язання проблеми підвищення якості професійної підготовки майбутніх спеціалістів важливо визначити її показники, попередньо уточнивши сутність самого поняття якості професійної підготовки. В теорії і практиці існують різноманітні підходи до визначення поняття “якість”.

Одні вчені [6, 10] розглядають якість професійної підготовки через призму управління, зв'язуючи його з процесом забезпечення, механізмами і факторами підвищення якості освіти у вищих навчальних закладах.

Інші дослідники [5] вважають, що основна увага повинна бути зосереджена на якості освітніх стандартів, навчальних програм і підручників для ВНЗ.

Окремі автори [1, 7, 8] – на проблемі якості організації навчального процесу і якості його науково-методичного, інформаційного, кадрового, матеріально-технічного забезпечення.

Варто зауважити, що практично у всіх публікаціях, які стосуються удосконалення професійної освіти, говориться про необхідність підвищення якості професійної підготовки майбутніх спеціалістів, під якою частіше всього розуміють засвоєння знань, умінь і навичок.

Методологічною основою для визначення сутності поняття “якість” є його філософське розуміння як об'єктивної реальності і загальної характеристики об'єктів, предметів і явищ, виявленої в сукупності їх властивостей, які

КРИТЕРІЇ ЯКОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФІНАНСИСТІВ В УМОВАХ КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ

принципово вирізняють даний об'єкт, предмет або явище від інших. Зокрема, у філософському словнику сказано: "Якісна визначеність предметів і явищ є те, що робить їх стійкими, і що розмежовує їх і створює нескінченну розмаїтість світу" [9, 150].

З даних визначень можна зробити висновок про те, що існують певні показники, сукупність яких буде характеризувати певну професійну підготовку майбутніх спеціалістів, тобто, її якість.

У своїх роботах В.А. Адольф, В.І. Байденко, І.О. Зімня, Д.А. Махотін, О.І. Сахарчук, В.А. Сластьонін, Ю.В. Фролов, В.Д. Шадриков та ін. обґрунтовують необхідність реалізації в освітньому процесі компетентнісного підходу, який характеризує стан і результативність процесу освіти, його відповідність потребам і вимогам суспільства в розвитку і становленні професійної компетентності.

Постановка завдання. В умовах компетентнісного підходу до процесу навчання довести, що професійна компетентність може бути показником якості професійної підготовки як результату навчання та виділити критерії й рівні професійної підготовки майбутніх фахівців фінансового профілю.

Виклад основного матеріалу. Аналіз публікацій з проблеми професійної підготовки фахівців показав, що професійно підготовленого фахівця характеризують такі показники, що мають соціальну значущість:

- тип самостійної людини, підготовленої для включення її в стабільне професійне середовище, яке потребує певних знань, умінь і навичок (А.Г. Пашков);

- сформованість умінь розв'язувати задачі, з якими доведеться зіткнутися у виробничій діяльності (Н.Ф. Тализіна, Н.Г. Печенюк, П.Б. Хихловський).

- підготовленість суб'єкта, який отримав освіту певної якості, до виконання конкретних функцій (В.Д. Шадриков);

- сформованість системи професійно важливих знань, умінь і навичок, форм поведінки та індивідуальних способів виконання професійної діяльності (Е.Ф. Зеєр);

- формування у студентів сучасного стилю цілісного науково-педагогічного мислення, готовності до професійної самоосвіти (В.А. Сластьонін);

- прикладний характер підготовки спеціалістів і формування соціальної та професійної позиції (Є.В. Бондаревська, М.М. Боритко, І.А. Колесникова, Н.В. Тельтевська);

- розвиток творчого стилю учіння (О.І. Захарчук);

- розвиток професійних здібностей (В.А. Крутецький, А.Б. Орлов, А.І. Щербаков, К. Грін і Ф. Харві).

В.Д. Шадриков не конкретизуючи суттєві ознаки професійної підготовленості, вказує на одну з основних ознак якості – готовність до виконання певної діяльності (конкретних функцій) [11, 28].

Е.Ф. Зеєр під професійною підготовкою розуміє "використання сукупності розгорнутих у часі прийомів соціального впливу на особистість, включення її в різноманітні професійно значущі види діяльності з метою формування у неї системи професійно важливих знань, умінь і якостей, форм поведінки й індивідуальних способів виконання професійної діяльності" [3, 3].

Незважаючи на різницю в думках дослідників, все ж таки можна констатувати, що вони мають спільну думку на окремі складові професійної підготовки, зокрема, щодо засвоєння фундаментальних знань, умінь і навичок. Практично всі дослідники вважають, що професійна підготовка означає готовність майбутніх спеціалістів до індивідуально-творчого виконання виробничих функцій. Одночасно включаються й такі показники розвитку особистості, як самостійність, форми поведінки, готовність до самоосвіти, зміни соціальної позиції.

Аналіз та узагальнення думок дослідників показує, що професійна підготовка майбутніх спеціалістів багатоаспектна і включає засвоєння фундаментальних знань, формування готовності до їх практичного застосування і розвиток особистісних якостей.

Більшість авторів, розглядаючи вимоги до спеціалістів, до числа найважливіших відносять: засвоєння фундаментальних знань, психологічну готовність до застосування їх на практиці, розвиток творчого стилю діяльності, професійного типу мислення, сформованості моральних якостей. Виконання цих вимог і буде свідчити про досягнення якісних показників професійної підготовки.

Аналіз робіт, в яких розкриваються питання формування особистості і його професійного становлення (В.В. Серіков, В.А. Сластьонін, Н.Ф. Федоров та ін.) дозволяє виділити ще один показник якості професійної підготовки – особистісний досвід. І.Я. Лернер, В.В. Серіков особистісний досвід розглядають як обов'язковий компонент змісту освіти. В наукових публікаціях розрізняють досвід в когнітивному, діяльнісному, емоційно-ціннісному, соціальному аспектах. Набуття досвіду відбувається в процесі діяльності, спрямованої на засвоєння знань, які повинні стати інструментом професійної діяльності.

КРИТЕРІЇ ЯКОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФІНАНСИСТІВ В УМОВАХ КОМПЕТЕНТІСНОГО ПІДХОДУ

У Національній рамці кваліфікацій Російської Федерації для опису компетенцій виділені 12 найбільш важливих показників професійної діяльності, які логічно можна згрупувати так:

- показники самостійності й відповідальності, які відображають вектор розвитку професійної діяльності й людини;

- показники мотивації й цілепокладання як направляючі й системотвірні фактори будь-якої діяльності;

- показники розвитку пізнавальної діяльності (робота з інформацією, аналіз результатів власної діяльності, уміння вчитися, широта мислення);

- показники розвитку комунікативної складової (ділове спілкування) [2, 50].

Таким чином, під якістю професійної підготовки розуміють цілісну сукупність властивостей та якостей суб'єкта діяльності, яка визначає його професійний рівень компетентності й дозволяє йому мати певну соціальну цінність та відповідати потребам і можливостям ринку праці, а також визначає здатність і готовність займати у майбутньому соціальні рівні, адекватні здібностям і кваліфікації в системі соціо професійних відносин, нести особисту соціальну та юридичну відповідальність за рішення, що приймаються.

У своїх роботах В.А. Адольф, І.О. Зімяня, Д.А. Махотін, О.І. Сахарчук, В.А. Сластьонін, Ю.В. Фролов, В.Д. Шадріков та ін. обґрунтовують необхідність реалізації в освітньому процесі компетентісного підходу і виділяють такий показник якості професійної підготовки, як професійна компетентність. Зокрема І.О. Зімяня розглядає якість як сформованість ключових компетенцій [4].

О.І. Сахарчук говорить про професійно-особистісну компетентність, яка є інтегративним показником якості підготовки майбутнього спеціаліста і яка розглядається як діалектична єдність професійних і особистісних характеристик спеціаліста, які дозволяють йому ефективно здійснювати професійно-педагогічну діяльність: умотивоване прагнення до освіти та самовдосконалення; прийняття системи професійно-моральних цінностей; здатність до системного бачення професійної реальності і системного розв'язання професійних проблем, здатність знаходити нестандартні рішення професійних задач; здатність до професійно-особистісної рефлексії [7].

Таким чином, показники якості професійної підготовки спеціалістів повністю перекриваються характеристиками професійної компетентності. Тому рівень розвитку професійної компетентності

буде характеризувати якість професійної підготовки спеціалістів.

Для виявлення рівнів розвитку професійної компетентності студента необхідно встановити критерії та показники сформованості професійної компетентності. При визначенні критеріїв ми будемо виходити із системного розуміння професійної компетентності, з урахуванням її структурних та функціональних компонент, розуміння компетентності як стану, як процесу і як результату. Крім того, критерії повинні охоплювати основні види професійної діяльності і відображувати динаміку вимірюваної якості. Кожний критерій характеризується конкретними показниками, на основі яких можна зробити висновок про рівень розвитку певного компонента професійної компетентності.

Критеріями рівня розвитку професійної компетентності нами були виділені: *мотиваційно-ціннісне ставлення до обраної професії, когнітивний, функціональний, соціальний, особистісний.*

Мотиваційно-ціннісне ставлення до своєї майбутньої професії пов'язано з усвідомленням правильності у прийнятті рішення стати економістом; розумінням ціннісних основ, пріоритетів і орієнтирів майбутньої професії; сформованість професійного інтересу; здатність долати перешкоди в професійній діяльності.

Когнітивний критерій характеризується обсягом, глибиною і мобільністю професійних знань як основа спеціального компонента професійної компетентності, який визначає володіння економічною теорією, знання економічних категорій, законів, правил сучасної економіки включає такі показники, як глибокі фундаментальні знання і широту їх перенесення; володіння новітніми методами і техніками дослідження; володіння міждисциплінарними знаннями; здатність до інтуїції та прогнозування; гнучкість та варіативність економічного мислення.

Функціональний критерій характеризується ступенем сформованості умінь професійної діяльності, який містить такі показники: ведення сучасного обліку і аналізу фінансової діяльності економічного суб'єкта; організація і управління суб'єктом господарювання; здійснення контрольно-ревізійної діяльності; оцінювання реального фінансового стану економічного суб'єкта; уміння використовувати різноманітні засоби комунікації; навички створення ділових документів.

Соціальний критерій характеризується готовністю до професійної співпраці, яка включає

КРИТЕРІЇ ЯКОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФІНАНСИСТІВ В УМОВАХ КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ

в себе такі показники: уміння ділового і міжособистісного спілкування (уміння визначати соціально-психологічний клімат колективу, уміння слухати і чути); уміння попереджувати і розв'язувати конфлікти; схильність до співпраці (уміння організувати спільну діяльність, брати на себе відповідальність за спільні результати, оцінка і аналіз результатів діяльності).

Особистісний критерій включає в себе професійно-значущі якості особистості: трудові (працьовитість, працездатність, ініціативність, готовність до зміни виду праці, розуміння сутності і соціальної значущості професії економіста-фінансиста, прагнення до професійного зростання і відданість справі), інтелектуальні (інтелектуальний потенціал, ерудиція, самоосвіта, саморозвиток, самоуправління, економічна інтуїція), аналітичні (здатність до аналізу, прогнозуванню, самостійність у прийнятті економічних рішень, використання економічної інформації в діяльності підприємства, гнучкість мислення, абстрагування, узагальнення, рефлексія), загальнокультурні (лояльність, особиста відповідальність, чесність і порядність, наполегливість, зосередженість, принциповість, оптимізм, дисциплінованість, сімейно-побутова культура, валеологічна культура, позитивний професійний імідж).

В основу виділення рівнів розвитку компетентності, як результату навчання, ми поклали рівні навчання (за В.П. Безпальком), ступінь навченості (за В.П. Симоновим), рівень виконання дій (за В.Г. Корольовим), рівні засвоєння навчального матеріалу (за І.Я. Лернером, М.М. Скаткіним) та практику вищої школи України, яка передбачає виділення трьох рівнів навчальних досягнень, які оцінюються як "3 – задовільно", "4 – добре", "5 – відмінно". Тому ми виділили три рівні професійної компетентності спеціалістів фінансового профілю – низький, середній і високий.

Низький рівень професійної компетентності характеризується низьким мотиваційно-ціннісним ставленням до своєї майбутньої професії, недостатньою сформованістю професійного інтересу. Основою поведінки в основному є індивідуальний досвід, який слабо пов'язаний із знанням економічної теорії і виявляється в нерациональних діях, які не дозволяють самостійно виконати аналітичну роботу, оперувати фактами. Недостатнє розуміння законів економіки і міждисциплінарних зв'язків. Економічні знання в основному поверхові, набуті переважно стихійним шляхом, інтерес до їх поповнення не виявляється. Несформоване економічне мислення, слабо

розвинене уміння застосовувати знання на практиці в професійних та життєвих ситуаціях. Слабо виражена готовність до професійного ділового спілкування: відсутні навички професійного співробітництва, уміння розв'язувати конфлікти і конфліктні ситуації, навички самостійного використання різноманітних засобів комунікації і навички створення ділових документів. Недостатньо розвинені інтелектуальні, трудові та аналітичні професійно значущі якості особистості. Притаманна адаптивна поведінка, у самосвідомості домінує тенденція до підкорення професійної діяльності зовнішнім обставинам через виконання вимог, правил, норм, рекомендацій. У розв'язанні професійних завдань керується здебільшого виробленими алгоритмами, інструкціями розв'язання професійних проблем, що стали штампами, стереотипами. Тому діяльність носить репродуктивний характер.

Особистісними смислами на цьому рівні властиве отримання вигоди й успіху для себе, ставлення до себе як до самоцінності, до інших – як до засобів досягнення своєї мети, пріоритетами є власна матеріальна вигода, прагнення до забезпечення власного благополуччя.

Середній рівень характеризується більш розвиненим мотиваційно-ціннісним ставленням до своєї майбутньої професії, сформованістю професійного інтересу. У професійній діяльності спеціаліст активно використовує економічні знання, володіє основними економічними поняттями, законами, добре орієнтується в просторі фактів, явищ, концепцій, величин. Наявність достатньо розвиненого економічного мислення, яке дозволяє прийняти правильне рішення. Проявляється достатній рівень володіння міждисциплінарними знаннями, а також формується ціннісне ставлення до економічної реальності, виражене в розумінні і прийнятті цілей і задач соціально-економічного розвитку країни. Удосконалення індивідуального і соціокультурного досвіду. Позитивне ставлення до творчості, нових технологій, до використання нових ідей у підприємницькій діяльності.

Більш чітко виражена готовність до професійного співробітництва. Досить високий рівень комунікативної культури. Формовані навички ділового спілкування. Шукає нові способи розв'язання задач у стандартних ситуаціях. На достатньому рівні сформовані навички розв'язання конфліктів і конфліктних ситуацій. Розвиваються інтелектуальні, трудові та аналітичні професійно значущі особистісні уміння та якості: виявляється стійкий інтерес до

КРИТЕРІЇ ЯКОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФІНАНСИСТІВ В УМОВАХ КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ

самостійного набуття знань, пошуку економічних даних за допомогою інформаційно-комунікаційних засобів, деяка самостійність у прийнятті економічних рішень, здатність до інтуїції та прогнозуванню.

Усвідомлення значущості соціального статусу економіста-фінансиста, найвищою для себе цінністю вважає доктрину держави, мораль колективу, а сам є лише засіб для їх реалізації.

Високий рівень професійної компетентності спеціаліста-економіста фінансового профілю вказує на яскраво виражений інтерес до професійної діяльності, розуміння ціннісних основ, пріоритетів і орієнтирів майбутньої професії.

Має ґрунтовні фундаментальні знання економічних законів, категорій, правил сучасної фінансової теорії і може втілювати їх у процесі розв'язання практичних завдань. Сформовано ціннісне ставлення до економічної реальності, може дати адекватну оцінку соціально-економічного розвитку країни. Високий рівень економічного мислення. Діяльність носить креативний характер. У своїй діяльності орієнтується на сучасні, прогресивні зразки, моделі, тому на ринку праці може бути конкурентоздатним. Виражена гуманітарна спрямованість.

Має сформовані навички ділового спілкування, володіє комунікативною культурою, яка виявляється в умінні організувати сумісну діяльність колективу. Має виражену готовність до професійної співпраці.

Функціонально повно сформовані особистісні якості. Повністю усвідомлений особистісний сенс і значущість професії економіста-фінансиста. Удосконалює індивідуальний та соціокультурний досвід. Здатний акумулювати соціальний досвід, вивчення і розповсюдження досвіду інших. Здатний до творчого розв'язання проблем, формує підприємницькі ідеї і впроваджує їх у своїй діяльності. Має сформовані аналітико-рефлексивні уміння, економічну інтуїцію, позитивну емоційну спрямованість, рішучість, ініціативність, самостійність у прийнятті економічних рішень. Серед якостей особистості виділяються такі: відповідальне ставлення до роботи, систематичність, творча уява й ентузіазм; емоційна стабільність, особистісна зрілість і соціальна відповідальність; товариськість, здатність до емпатії; вміння надавати професійній діяльності особистісного забарвлення; установка на створення позитивних стимулів для сприйняття себе іншими; володіння стилем неформального спілкування з людьми; емоційна врівноваженість, упевненість, життєрадісність; здатність

розв'язувати різні життєві проблеми, долати труднощі, відчуття своєї потреби іншим, упевненість, що люди його розуміють, а його вміння, цінності й судження мають певну вагу.

Висновки. В умовах компетентнісного підходу якість професійної підготовки характеризує стан і результативність процесу освіти, його відповідність потребам і вимогам суспільства в розвитку і становленні професійної компетентності. Сьогодні традиційна характеристика якості освіти – рівень отриманих знань – трансформується в інший результат освіти – компетентність у сфері професійної діяльності, стійку мотивацію до навчання впродовж усього життя. Вимоги суспільства відображають такі характеристики якості результатів освіти, як компетентність, мотивація до неперервної освіти і професійного росту, які складають характеристику сучасного культурного типу особистості. Отже, критерієм якості професійної підготовки як результату освіти може бути професійна компетентність майбутнього фахівця. Компетентнісний підхід, не применшуючи значення знань, умінь і навичок, набутих у процесі навчання, створює передумови для поліпшення якості підготовки фахівців в умовах зміни освітньої парадигми шляхом встановлення зворотного зв'язку з ринком праці, включаючи в базу цілепокладання специфічних навчальних цілей, розширення бази часткових (предметних) дидактичних принципів, які забезпечують можливість імітації економічних процесів у навчальній діяльності і т.д.

Подальших досліджень потребують розробка інструментальних засобів для кількісного вимірювання показників професійної компетентності майбутніх фахівців фінансового профілю.

1. Беспалько В.П. Системно-методическое обеспечение учебно-воспитательного процесса подготовки специалистов / В.П. Беспалько, Ю.Г. Татур. – М.: Высшая школа, 1989. – 144 с.

2. Блинов В. Национальная рамка квалификаций в Российской Федерации / В. Блинов // Высшее образование в России. – 2008. – № 1. – С. 44 – 50.

3. Зеер Э.Ф. Психологические особенности и закономерности профессионального становления личности инженера-педагога / Э.Ф. Зеер // Психологические особенности профессионального становления личности инженера-педагога. – Свердловск: МИПИ, 1991. – С. 3 – 16.

4. Зимняя И.А. Ключевые компетенции – новая парадигма результата образования / И.А. Зимняя // Высшее образование сегодня. – 2002. – № 5. – С. 34 – 42.

ФАХОВА ПІДГОТОВКА ЕКОНОМІСТІВ ЄВРОПЕЙСЬКОГО РІВНЯ ОСВІТИ

5. Коломиец Б.К. *Образовательные стандарты и программы: инвариантные аспекты* / Б.К. Коломиец. – М.: Исследовательский центр проблем качества подготовки специалистов, 1999. – 144 с.
6. Поташиник М. Понятие “Качество образования” / М. Поташиник, А. Моисеев // *Народное образование*. – 1999. – № 7. – С. 167–170.
7. Сахарчук Е.И. *Управление качеством подготовки специалистов сферы образования* / Е.И. Сахарчук. – Волгоград: Перемена, 2002. – 136 с.
8. Селезнева Н.А. *Размышления о качестве образования: международный аспект* / Н.А. Селезнева // *Высшее образование сегодня*. – 2004. – № 4. – С. 35–44.
9. *Философский словарь* / Под ред. И.Т. Фролова. – 4-е изд. – М.: Политиздат, 1980. – С. 150.
10. Фролов Ю.В. *Компетентностная модель как основа оценки качества подготовки специалистов* / Ю.В. Фролов, Д.А. Махотин // *Высшее образование сегодня*. – 2004. – № 8. – С. 34–41.
11. Шадриков В.Д. *Новая модель специалиста: инновационная подготовка и компетентностный подход* / В.Д. Шадриков // *Высшее образование сегодня*. – 2004. – № 8. – С. 26–31.

Стаття надійшла до редакції 10.06.2011

УДК 373.3:33 (075.3)

Володимир Кулішов, кандидат економічних наук, професор

кафедри міжнародної економіки

Криворізького економічного інституту

ДВНЗ “Київський національний економічний університет

імені Вадима Гетьмана”,

заслужений працівник освіти України

ФАХОВА ПІДГОТОВКА ЕКОНОМІСТІВ ЄВРОПЕЙСЬКОГО РІВНЯ ОСВІТИ

Статтю присвячено проблемі фахової підготовки економістів в сучасних реаліях освіти. Розглянуто та проаналізовано основні принципи, які зумовлюють розвиток системи вищої економічної освіти України, шляхи оптимізації використання знань іноземної мови у вищому економічному навчальному закладі з посиленням професійної спрямованості та підготовки майбутніх економістів.

Ключові слова: вища економічна освіта, професійна діяльність, освітянська компетенція, іноземна мова, професійна спрямованість, професійна підготовка, якість освіти, економічні дисципліни.

Літ. 16.

Постановка проблеми. Підвищення рівня професійної підготовки майбутніх економістів є необхідною умовою успішної реалізації поставлених перед вищою школою навчально-виховних і освітніх завдань. Глибоке розуміння сучасних економічних проблем, уміння орієнтуватися у потоці нових інноваційних технологіях, наукової інформації, творчо мислити, оволодівати методологічною, дослідницькою та інноваційною культурою є важливими критеріями готовності випускників економічних ВНЗ до самостійної професійної діяльності і повинна займати важливе місце у системі фахової підготовки спеціалістів.

Такий підхід має базуватися на інтелектуальному потенціалі як окремої людини, так і всього суспільства. Тому важливо, як наголошує академік В.Г. Кремень, “забезпечити високу функціональність людини в умовах, коли зміна ідей, знань і технологій відбувається набагато швидше, ніж зміна покоління людей. Також потрібно віднайти раціональні схеми співвідношення між лавиноподібним розвитком знань, високих технологій і людською здібністю їх творчо засвоїти” [5].

У будь-якій діяльності можна досягти бажаних результатів лише за умови дотримання певної системи, а в процесі розв’язання нових, творчих завдань – уміння моделювати необхідні моделі [6].

Аналіз наукових досягнень і публікацій засвідчує, що проблема фахової підготовки економістів, становлення та розвитку економічної освіти достатньо вивчається вітчизняними науковцями, до яких слід віднести роботи: М.В. Вачевський, В.М. Мадзігон, Н.М. Примаченко [3], І.Р. Михасюк, І.М. Бернацький [12], Й.М. Петрович [14], А.С. Гальчинський, П.С. Єщенко, Ю.І. Палкін [4], Є.В. Савельєв [16], С.В. Мочерний [13], І.О. Бланк [2], І.Ф. Прокопенко, В.І. Ганін [15], В.В. Мадзігон [11], В.В. Кулішов [7, 8] та інші автори, роботи яких направлені на посилення професійної спрямованості та підготовки майбутніх економістів.

Мета статті. Розкрити питання фахової підготовки економістів в реаліях сьогодення та посилення професійної спрямованості при вивченні економічних дисциплін, оптимізації використання